

Redacteur ESB
e.niesten@sdu.nl

Uit de markt geprijsd

Ruim tien jaar geleden werd begonnen met de liberalisering van de Europese elektriciteitsindustrieën. Het introduceren van concurrentie in deze industrieën zou niet alleen leiden tot een betere kwaliteit van de energiediensten, maar vooral tot lagere prijzen voor de consumenten. De Europese Commissie formuleerde haar verwachtingen destijds als volgt: *“Competition is the driving force for enhanced efficiency, better service and productivity gains to achieve lower electricity generation costs and reduced electricity prices for consumers.”* (Europese Commissie, 1998). De Nederlandse regering had dezelfde overtuiging. In een kabinetsnota uit 1999, getiteld Publieke belangen en marktordening: liberalisering en privatisering in netwerksectoren, staat te lezen dat de liberalisering van de elektriciteitssector zal leiden tot “steeds lagere prijzen voor vrije afnemers” (Tweede Kamer, 1999). In juli 2001 werd als eerste de markt voor groene elektriciteit geopend in Nederland; de consumenten kunnen vanaf die datum switchen van energieleverancier.

De huidige prijzen van de verschillende diensten in de Nederlandse elektriciteitsmarkt laten echter vooral een stijging zien. De prijzen voor de levering van elektriciteit (exclusief belasting, meetdiensten en transport) zijn in 2007 helemaal niet gedaald ten opzichte van 2000, het jaar vlak voor de opening van de markt. Deze leveringsprijzen zijn zelfs gestegen met 74 procent. In diezelfde periode steeg de inflatie met maar 12,6 procent. Vooral het afgelopen jaar was er sprake van een sterke prijsstijging. Begin januari van dit jaar publiceerde het CBS de top vijf van snelst gestegen prijzen in december 2007 ten opzichte van dezelfde maand in 2006. De prijzen van de levering van elektriciteit staan op plaats vier in deze top met een stijging van 18,1 procent. Als verklaring voor de hoge prijzen verwijzen de NMa en de Europese Commissie in december van vorig jaar naar de beperkte concurrentie op de Nederlandse elektriciteitsmarkt (NMa, 2007a). Niet alleen de

leveringsprijzen stijgen dramatisch sinds de opening van de markt, ook de meterprijzen laten een sterke toename zien. In haar consumentenmonitor van oktober 2006 toonde de NMa aan dat de gemiddelde prijs voor meterdiensten (het beschikbaar stellen, onderhouden en uitlezen van de meter) sinds 2001 is gestegen met 83 procent, en voor het dubbeltarief zelfs met 99 procent. De conclusie van de mededingingsautoriteit is dan ook dat deze “vrije metermarkt niet werkt zoals op voorhand werd verwacht” (NMa, 2006). Afgelopen december kondigde de NMa aan de meterprijzen in 2008 te gaan reguleren en dus een landelijk meettarief vast te stellen. Onlangs bleek echter dat regulering in deze industrie niet altijd de oplossing biedt om (te) hoge prijzen te voorkomen. De NMa reguleert ook de tarieven voor het transport van elektriciteit. Deze transporttarieven bevatten een doelmatigheidskorting (de x-factor), die de netbeheerders moet stimuleren efficiënter te transporteren. Vorig jaar moest de NMa toch concluderen dat de vier grootste geïntegreerde energiebedrijven (Eneco, Nuon, Essent en Delta) met het transport van elektriciteit en gas in 2004 en 2005 meer winst hebben behaald dan redelijk is. “Per afnemer die zowel elektriciteit als gas gebruikt, bedraagt het verschil tussen het werkelijk behaalde rendement en het redelijke geachte rendement gemiddeld 31 euro per jaar op een transportrekening van gemiddeld 470 euro per jaar” (NMa, 2007b). Deze hogere prijzen van de verschillende energiediensten kunnen niet alleen verklaard worden door hogere investeringen of stijgende grondstofprijzen. De nettowinsten van de vier grootste, geïntegreerde energiebedrijven laten namelijk ook een sterke toename zien. Het gemiddelde van de jaar-op-jaar-stijging (van 2002 tot en met 2006) van de nettowinst voor deze vier bedrijven is 42 procent per jaar. Na tien jaar van beleid gericht op het introduceren van concurrentie zijn het vooral de grote, geïntegreerde energiebedrijven die profiteren van het moeizaam tot stand komen van een Europese elektriciteitsmarkt. Nu is het nog wachten op de voordelen voor de consument.

LITERATUUR

- Europese Commissie (1998) *Opening up to choice: the single electricity market*. ec.europa.eu/energy/electricity/publications/doc/electricity_brochure_en.pdf.
- NMa (2006) *Een markt (z)onder spanning: marktmonitor, ontwikkeling van de Nederlandse kleinverbruikersmarkt voor elektriciteit en gas*. Den Haag: NMa.
- NMa (2007a) *Concurrentie Nederlandse elektriciteitsmarkt stagnert. Persbericht 07-35 / 6 december 2007*.
- NMa (2007b) *Onderzoeksrapport inzake de winsten van energiebedrijven – 102362/93*. Den Haag: NMa.
- Tweede Kamer (1999) *Publieke belangen en marktordening: liberalisering en privatisering in netwerksectoren. Kamerstukken 1999/2000, 27018, nr 1*.